

Ljubljana, 30. marec 2016

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
Odbor za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

g. Tomaž Lisec, predsednik

ZADEVA: ZAHTEVA ZA SKLIC NUJNE SEJE ODBORA ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO

Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke zahteva, da se na podlagi drugega odstavka 48. člena, v povezavi z 32. členom Poslovnika DZ, skliče nujna seja Odbora za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano z obravnavo naslednje točke:

Pretirana uporaba antibiotikov v kmetijstvu.

I. Obrazložitev:

1. Zveza potrošnikov Slovenije je s pomočjo medijev 15. marca ob Svetovnem dnevu potrošnikov opozorila na nevarno povečanje odpornosti bakterij proti antibiotikom. Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) opozarja, da se bomo brez potrebnih ukrepov za zaježitev problema kmalu vrnili v čas "pred antibiotiki", ko zaradi pridobljene odpornosti bakterij ne bomo mogli več pozdraviti infekcijskih bolezni. V Evropi zaradi okužb z bakterijami, ki so odporne proti antibiotikom, letno umre že okoli 25.000 ljudi.
2. Prav zato je Svetovna potrošniška organizacija (CI) začela s kampanjo, s katero poziva globalne prehranske verige naj pripomorejo k zmanjšanju odpornosti proti antibiotikom tako, da prenehajo uporabljati meso živali, pri katerih so bili uporabljeni antibiotiki.
3. Potrošniške organizacije se zavzemajo za prepoved uporabe antibiotikov za preventivo v prirerji živali, okrepitev nadzora nad uporabo antibiotikov v kmetijstvu ter nujno omejitev uporabe nekaterih antibiotikov za zdravljenje živali. Antibiotiki naj bodo namenjeni le za zdravljenje ljudi.
4. Zveza potrošnikov Slovenije sicer predlaga določene ukrepe za preventivo uporabe antibiotikov pri ljudeh. A poleg tega je ključno preprečiti oziroma zmanjšati vnos antibiotikov, ki jih

užijemo nevede – preko naših prehranjevalnih navad. Na to smo premalokrat opozorjeni oziroma se tega niti ne zavedamo.

5. Prekomerna uporaba antibiotikov za zdravljenje ljudi in živali oziroma njihova preventivna uporaba v živiloreji pomembno prispeva k povečevanju števila mikroorganizmov (bakterij, plesni in kvasovk), ki so razvili odpornost proti antibiotikom. Ključni vir težav je kmetijstvo, saj se kar okoli polovica svetovne proizvodnje antibiotikov porabi prav v kmetijstvu. A žal še nismo prišli do točke preloma. Stroka predvideva, da se bo uporaba antibiotikov v kmetijstvu povečala za 66 % glede na količino, porabljeno leta 2010. Zakaj? Ker veliko držav, tudi ZDA, v živiloreji dovoljuje uporabo antibiotikov v krmi za pospeševanje rasti ter prirasta in tudi za zdravstveno preventivo. V EU je uporaba antibiotikov v krmi za pospeševanje rasti klavnih živali res prepovedana, a je zakonodaja zelo ohlapna glede uporabe antibiotikov v preventivne namene. Prav tako je prepovedana prodaja mesa, ki vsebuje antibiotike, vendar pa so patogene bakterije, ki so bile izpostavljene antibiotikom v živalih, že privzele odpornost in se lahko prenesejo na žival kot tudi na človeka.

6. Največjo grožnjo pomeni preventivna uporaba antibiotikov v prireji mesa. Bakterije (salmonela, kampilobakter, E. Coli, stafilokoki, streptokoki), ki so že odporne proti antibiotikom in so v surovem mesu, ob neustrezni uporabi lahko okužijo človeka. Največji problem so piščanci. Po statističnih podatkih pri nas živilorejci zaenkrat še porabijo razmeroma malo antibiotikov. Pravzaprav se podatek (za leto 2013) nanaša na prodane količine. S prodajo 22 mg na kilogram živali, vzrejene za hrano, smo krepko pod povprečjem EU (110 mg). Skrb vzbujajoče pa je, da so te vrednosti veliko večje v bližnjih državah (Avstrija 57 mg, Nemčija 197 mg, Madžarska 230 mg, Italija 302 mg), od koder pride veliko mesa na naše prodajne police. Opozorila potrošniške organizacije so tako povsem na mestu.

7. Kako bi ohranili zdravilne učinke antibiotikov? Morali bi prepovedati njihovo uporabo za preventivo in prirast živali, okrepiti nadzor nad uporabo v kmetijstvu, ohranjati nekatere antibiotike zgolj za zdravljenje ljudi, ne pa živali, uporabo pri živalih pa omejiti samo na zdravljenje posamezne živali, na ravni EU vzpostaviti bazo podatkov o uporabi antibiotikov, ki jo zahtevajo potrošniške organizacije. Bolezni živali bi morali preprečevati z dobrimi kmetijskimi praksami.

8. Število okužb, ki jih z dostopnimi antibiotiki kratko malo ni več mogoče uspešno zdraviti in še manj pozdraviti, vztrajno narašča. Mediji, predvsem tuji, so obširno poročali o skrb vzbujajočem odkritju kitajskih znanstvenikov, ki so identificirali bakterijo, odporno celo proti najmočnejšemu antibiotskemu orožju – kolistinu. Da je vse skupaj še hujše, so superodporna bakterijo odkrili ne samo pri rejnih živalih, ampak tudi pri ljudeh. Rezistentni mikrobi se začenjajo širiti z nesluteno hitrostjo celo med različnimi živalskimi vrstami. Evropski center za nadzor bolezni (ECDC) je nedavno opozoril, da bakterije pri ljudeh, hrani in živalih še naprej kažejo odpor do najbolj pogosto uporabljenih protimikrobnih sredstev. Odpornost na ciprofloksacin, ključni antibiotik za zdravljenje okužb pri ljudeh, je pri bakteriji campylobacter zelo visoka, kar zmanjšuje možnosti za učinkovito zdravljenje hudih okužb, ki se prenašajo s hrano. Tudi na številna zdravila odporna salmonela se še naprej širi po Evropi.

9. Po nizu čedalje bolj dramatičnih svaril Svetovne zdravstvene organizacije pred »antibiotsko apokalipso« so se zdravstvene, predvsem pa potrošniške organizacije odločno zavzele za takojšnje drastično zmanjšanje uporabe antibiotikov v živiloreji. Še zlasti zato, ker jih rejci ne uporabljajo le za zdravljenje okužb, temveč jih zelo pogosto preventivno dodajajo v krmo, da živali v nezdravih razmerah, kakršne vladajo v tako imenovanem intenzivnem kmetijstvu, ne bi zbolele. Še bolj sporno in nevarno je, da jih pogosto pitajo z antibiotiki v preračunljivi želji, da bi jih spitali na čim večjo težo.

10. Nič čudnega torej, da poraba antibiotikov v živinoreji vztrajno in strmo narašča po vsem svetu. Samo v Združenih državah Amerike, denimo, vsako leto uporabijo približno 3.400 ton antibiotikov za zdravljenje ljudi, za – potrebno in nepotrebno – zdravljenje živali pa že skoraj trikrat toliko – 8.900 ton.

Avtorji najnovejše študije zato predlagajo več takojšnjih radikalnih ukrepov. Za začetek priporočajo drastično manjšo uporabo antibiotikov v živinoreji. Cilj naj bi bil največ 50 miligramov antibiotikov na kilogram teže rejene živali. Ta »razumni cilj« so po njihovih podatkih že dosegli na Danskem, največji svetovni izvoznici svinjine. V ZDA ga trenutno presegajo za štirikrat, na Cipru pa kar za osemkrat. Kolikšna je tovrstna poraba na Kitajskem, je mogoče samo ugibati, saj v azijski velikanki antibiotike po številnih poročilih pitanim živalim tako rekoč mečejo z lopato.

Avtorji študije za doseg priporočenega cilja predlagajo več praktičnih ukrepov. Najprej seveda izboljšanje »nemogočih razmer«, v katerih so prisiljene živeti krmljene živali, saj jih rejci pogosto pitajo z antibiotiki prav v strahu, da bi se v prenatrpanih hlevih, svinjaki in drugih neustreznih objektih ne okužile. Predlagajo tudi izdatnejša vlaganja v razvoj cepiv in testov za čim bolj natančno diagnosticiranje okužb. Predvsem pa zahtevajo sestavo »svetovne črne liste antibiotikov«, ki jih nikdar več ne bi smeli dajati živalim, ker so pač življenjsko pomembni za zdravje ljudi. Skratka, po vsem svetu je treba antibiotike za zdravljenje živali začeti uporabljati bistveno bolj preudarno in previdno, poudarjajo avtorji študije. V nasprotnem celotnemu človeškemu rodu grozi, da bomo v spopadu s celo razmeroma nedolžnimi okužbami kmalu spet popolnoma nemočni.

11. Problematika uporabe antibiotikov je bila deležna tudi obravnave v Evropskem parlamentu. Parlamentarci so poudarili, da je treba zaradi naraščajoče odpornosti bakterij na antibiotike omejiti uporabo obstoječih protimikrobnih zdravil, zato so med poslanskimi dopolnili k predlogu zakonodaje o veterinarskih zdravilih zahteve za prepoved kolektivnega in preventivnega zdravljenja živali z antibiotiki ter podpora ukrepom za spodbujanje raziskav novih zdravil. Z novo zakonodajo naj bi Komisija dobila pooblastila, da opredeli protimikrobna zdravila, ki bodo namenjena samo zdravljenju ljudi. Parlament podpira spodbude za raziskave novih protimikrobnih zdravil, med drugim podaljšanje zaščite tehnične dokumentacije o novih zdravilih, komercialne zaščite inovativnih aktivnih snovi, ki pomenijo zavarovanje pomembnih naložb v baze podatkov, pridobljenih za izboljšanje obstoječih protimikrobnih zdravil.

II. Predlagatelji nujne seje Odbora za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano predlagamo, da na nujno sejo odbora povabite:

- mag. Dejana Židana, ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano,
- Milojko Kolar Celarc, ministrice za zdravje,
- dr. Janeza Posedija, direktorja Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin,
- predstavnika Nacionalnega inštituta za javno zdravje,
- predstavnika Zveze potrošnikov Slovenije,
- predstavnika Veterinarske zbornice Slovenije,
- predstavnika Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije,
- predstavnika Zbornice kmetijskih in živilskih podjetij pri Gospodarski zbornici Slovenije,
- predstavnika Sindikata kmetov Slovenije,
- predstavnika Zveze združenj ekoloških kmetov Slovenije,
- predstavnika Slovenskega združenja za integrirano pridelavo zelenjave,
- predstavnika Govedorejskega poslovnega združenja,
- predstavnika Kmetijskega inštituta Slovenije,

- dr. Jožeta Podgorška, varuha odnosov v verigi preskrbe s hrano,
- doc. dr. Aleša Kuharja, Biotehniška fakulteta, Univerza v Ljubljani.

III. Odboru za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano predlagamo, da po opravljeni razpravi sprejme naslednje sklepe:

- 1. Odbor za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano se je seznanil z uporabo antibiotikov v slovenskem kmetijstvu.**
- 2. Odbor za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je ugotovil, da bo uporaba antibiotikov v kmetijstvu prizadela slovensko kmetijstvo v njenem prizadevanju po širitvi lokalne in ekološke komponente v kmetijstvu.**
- 3. Odbor za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano nalaga Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, da v sodelovanju z vsemi deležniki pripravi načrt zmanjšanja uporabe antibiotikov v kmetijstvu in o tem poroča Odboru za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v roku pol leta.**
- 4. Odbor za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano nalaga Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, da zagotovi ustrezen nadzor na uvozom živil iz držav, v katerih presegajo dopustno raven antibiotikov v prireji živine.**

Priloge:

- <https://www.zps.si/index.php/osebna-nega/zdravila/7808-pretirana-uporaba-antibiotikov-povecuje-odpornost-mikroorganizmov>
- <https://www.sta.si/2241859>
- <http://www.europarl.europa.eu/news/sl/news-room/20160303IPR16930/Omejevanje-uporabe-antibiotikov-v-kmetijstvu>
- <http://www.delo.si/znanje/znanost/za-manj-antibiotikov-v-kmetijstvu.html>
- <http://www.nijz.si/sl/priporocila-glede-uzivanja-rdecega-mesa-in-mesnih-izdelkov>

Jože Tanko
Vodja poslanske skupine